

## U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Josefa Baxy, soudkyně Michaely Bejčkové a soudců Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka, Tomáše Rychlého a Miloslava Výborného v právní věci navrhovatele: **Ing. L. W.**, za účasti: **1) Státní volební komise**, sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, **2) Dita Charanzová**, **3) Martina Dlabajová**, **4) Ing. Martin Hlaváček**, **5) Ing. Radka Maxová**, **6) Ing. Ondřej Knotek**, **7) Ing. Ondřej Kovařík**, týkající se návrhu na neplatnost volby kandidáta ve volbách do Evropského parlamentu konaných ve dnech 24. a 25. května 2019,

### t a k t o :

- I. Návrh **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

### O d ů v o d n ě n í :

#### I. Volební stížnost

[1] Dne 7. června 2019 doručil navrhovatel Nejvyššímu správnímu soudu návrh na určení neplatnosti volby kandidátů, kteří kandidovali za politické hnutí ANO 2011 (dále jen „hnutí ANO“) do Evropského parlamentu ve volbách konaných ve dnech 24. a 25. května 2019 [účastníků řízení 2) – 7)] (dále jako „volební stížnost“). Alternativně se navrhovatel domáhá „*nařízení opatření, jež docílí vynětí právnické osoby politické hnutí ANO z koncertu Agrofert ve smyslu § 79 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, tak, aby právnická osoba politické hnutí ANO 2011 přestala být podrobena jednotnému řízení s jakoukoli z následujících osob: (a) obchodními korporacemi či jinými právnickými osobami v rámci koncertu Agrofert provozujících televizní či rozhlasové vysílání nebo vydávajících periodický tisk, b) obchodními korporacemi či jinými právnickými osoba concernu Agrofert či Synbiol získávajícími finanční prostředky či jiná plnění z veřejných rozpočtů, a to (i) z unijního rozpočtu v jakékoli formě [...], (ii) ze státního rozpočtu [...], (iii) z rozpočtů územně samosprávných celků [...], a to nejpozději do 30. 6. 2020.*“

[2] Ve velmi obsáhlé argumentaci navrhovatel nejprve popsal vlastnickou strukturu skupiny Agrofert a svěřenských fondů, do nichž vložil předseda hnutí ANO Andrej Babiš akcie této skupiny. Dle názoru navrhovatele Andrej Babiš skupinu Agrofert, do níž patří i řada médií, nadále fakticky ovládá. Vzhledem k tomu, že vykonává funkci předsedy vlády, je Andrej Babiš podle navrhovatele ve střetu zájmů, což navrhovatel podpořil rozsáhlou argumentací vztahující se k zákonu č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie. Navrhovatel navrhuje předložit Soudnímu dvoru Evropské unie předběžné otázky týkající se výkladu těchto právních předpisů.

[3] Navrhovatel namítl, že média ovládaná Andrejem Babišem zcela nepokrytě manipulují s informacemi v jeho prospěch a ve prospěch hnutí ANO, a poukázal na dva případy z roku 2017, kdy Andrej Babiš ovlivňoval obsah Lidových novin a MF Dnes. Hnutí ANO má privilegovaný přístup k médiím formujícím veřejné mínění. Bez dlouhodobé, cílené a rozsáhlé mediální manipulace by hnutí ANO dle názoru navrhovatele nedosáhlo na takový volební výsledek, jaký ve volbách do Evropského parlamentu získalo.

[4] Andrej Babiš navíc poskytl hnutí ANO bezúročnou půjčku, financovanou ze zisků skupiny Agrofert, která čerpá dotace a jiné veřejné podpory ve výši dosahující miliard korun. Dle názoru navrhovatele tak mohla být činnost hnutí ANO nepřímou financována z dotací, a to jak národních, tak unijských, což může být v rozporu s unijským právem a rozhodně to odporuje účelu zemědělských a strukturálních dotací, které skupina Agrofert čerpá. Andrej Babiš si v důsledku střetu zájmů kupuje přes hnutí ANO politický vliv, aby si zajistil opakované zvolení, vytváří *„jakési politické ‚perpetuum mobile‘, které neguje demokratickou podstatu voleb jako prostředku pro střídání vlád“*. Andrej Babiš byl navíc nejviditelnější osobou volební kampaně hnutí ANO, byť sám do Evropského parlamentu nekandidoval, a jako osoba ve střetu zájmů nečestně a nepoctivě ovlivnil volební kampaň i volební výsledek hnutí ANO. Dle názoru navrhovatele by bez účasti Andreje Babiše hnutí ANO získalo podstatně méně hlasů. Finanční propojení mezi hnutím ANO a skupinou Agrofert navíc může být mnohem rozsáhlejší. Hnutí ANO má pro volební kampaň několikanásobně vyšší rozpočet než jiné politické strany a hnutí.

[5] Vzhledem k tomu, že významné porušení čestnosti a poctivosti volební kampaně ze strany hnutí ANO nelze nijak kvantifikovat ve vztahu k volebnímu výsledku tohoto hnutí, nezbyvá dle názoru navrhovatele nic jiného než vyslovit neplatnost volby kandidátů hnutí ANO 2011 „a prohlásit absenci vzniku mandátu poslance Evropského parlamentu těchto kandidátů“. Eventuální petit, aby soud nařídil odloučení hnutí ANO od skupiny Agrofert, dokud tato skupina bude získávat veřejnou podporu, navrhovatel činí proto, že vyslovení neplatnosti volby kandidátů se může jevit jako tvrdý zásah do jejich ústavně zaručených práv. Takový návrh je podle navrhovatele poněkud neobvyklý, přináší však smysluplné, účinné a ústavně konformní řešení popsání problému a právní řád jej nezakazuje.

[6] K volební stížnosti navrhovatel připojil výpis z obchodního rejstříku a ze slovenského registru partnerov veřejného sektora společnosti AGROFERT, a.s., dva

verifikačné dokumenty vypracované podle slovenského zákona č. 315/2016 Z. z., o registri partnerov verejného sektora, týkající se společností AGROFERT, a.s., a ISCARE, a.s., schéma postavení Andreje Babiše v rámci vlády, svěřenských fondů a společnosti AGROFERT, a.s., ilustrativní seznam dotací a zakázek pro skupinu Agrofert, „flash report“ Evropské komise týkající se setkání komisaře Phila Hogana s ministrem zemědělství Miroslavem Tomanem (v angličtině) a tabulku nazvanou „rozhodování Andreje Babiše na vládě o věcech potenciálně financovaných ze státního rozpočtu a rozpočtu EU“.

## II. Průběh řízení

[7] Nejvyšší správní soud zaslal volební stížnost na vědomí dalším účastníkům řízení.

[8] Státní volební komise uvedla, že je účastníkem řízení jen proto, že je jí svěřeno vyhlášení celkových výsledků voleb do Evropského parlamentu. Ke skutkovým tvrzením navrhovatele se nemůže vyjádřit, neboť nedisponuje žádnými informacemi, jimiž by je mohla podpořit či vyvrátit. Dohled nad oblastmi, jichž se volební stížnost dotýká, je svěřen Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, respektive Radě pro rozhlasové a televizní vysílání.

[9] Ing. Ondřej Kovařík, Dita Charanzová, Ing. Ondřej Knotek, Ing. Martin Hlaváček a Ing. Radka Maxová ve svých obsahově totožných vyjádřeních upozornili, že volební stížnost, kterou považují za nedůvodnou, směřuje proti šesti zvoleným kandidátům hnutí ANO, a přesto se opírá pouze o argumentaci vůči Andreji Babišovi, hnutí ANO a společnosti AGROFERT, a. s. Volební stížnost neuvádí žádný důvod, natož důkaz o porušení právních předpisů vztahujících se k volebnímu procesu, které by bylo v příčinné souvislosti s hrubým ovlivněním výsledků voleb. Účastníci řízení jsou přesvědčeni, že na základě zjevných nepravd či nepodložených domněnek nelze zasahovat do výkonu volebního práva občanů České republiky a zpochybňovat výsledky demokratických voleb. Prohlásili, že jako kandidáti hnutí ANO splnili všechny podmínky kandidatury, vedli volební kampaň čestně a poctivě a neporušili v této souvislosti žádné právní předpisy. S výjimkou Dity Charanzové dále odkázali na podrobnou argumentaci Martiny Dlabajové, s níž se zcela ztotožňují.

[10] Martina Dlabajová v první řadě navrhla volební stížnost odmítnout, neboť navrhovatel formuloval alternativní petit, který správní soudy nepřipouštějí. V první části navrhovatel brojí proti volbě jakéhokoli poslance Evropského parlamentu zvoleného za hnutí ANO, fakticky se tedy domáhá vyloučení celého hnutí ANO z možnosti být zastoupeno v Evropském parlamentu, což zákon neumožňuje. Alternativní návrh je neurčitý a nevykonatelný, již proto, že politické hnutí nemůže být z povahy věci součástí koncernu. Pokud Nejvyšší správní soud volební stížnost neodmítne, navrhuje ji Martina Dlabajová zamítnout. Navrhovatelova tvrzení jsou veskrze spekulativní a neprokázaná a nijak se nevztahují k volbě Martiny Dlabajové jako poslankyně Evropského parlamentu. Tvrzení o údajném ovlivňování médií po časové ani věcné stránce nesouvisejí s volbami do Evropského parlamentu. Ani další skutečnosti tvrzené navrhovatelem nespadají do zákonem vymezeného období volební kampaně. Dle názoru Martiny Dlabajové zákon

tím, že přesně určuje počátek a konec volební kampaně, zároveň nepřímo vymezuje rozsah možného soudního přezkumu voleb. Martina Dlabajová dále zmínila, že zákon o střetu zájmů i navrhovatelem zmíněné předpisy Evropské unie neregulují volební kampaň, jím stanovená omezení se netýkají kandidátů ve volbách do Evropského parlamentu ani členů politických stran a hnutí. Ohradila se též proti nařčení Andreje Babiše z ovlivňování médií, které považuje za čistou spekulaci. K otázce svěřenských fondů Andreje Babiše se Martina Dlabajová nemůže kvalifikovaně vyjádřit, některá tvrzení navrhovatele však považuje za rozporná s českým právem. Nelze se ubránit dojmu, že navrhovatel se snaží zvrátit výsledek voleb, s nímž není spokojen, popřípadě dosáhnout posouzení situace v koncernu Agrofert v řízení, které k tomu není určeno. Dle názoru Martiny Dlabajové není možné ani navrhovatelem tvrzené financování volební kampaně hnutí ANO z dotací poskytnutých holdingu Agrofert, které jsou vždy vázány na konkrétní účel. Hnutí ANO dodržuje pravidla financování politických stran a jejich kampaní, členství Andreje Babiše v tomto hnutí je pouhým výkonem jeho práva svobodně se sdružovat a účastnit se správy věcí veřejných.

### III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

#### III.1. Okruh účastníků řízení

[11] Navrhovatel označil jako účastníky řízení Státní volební komisi a hnutí ANO. K tomu Nejvyšší správní soud konstatuje, že okruh účastníků řízení ve věcech volebních není v dispozici navrhovatele, nýbrž je vymezen zákonem. Podle § 90 odst. 2 věty druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jsou účastníky řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta *navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena*. Politické hnutí, na jehož kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, účastníkem řízení není (na rozdíl o řízení o neplatnosti voleb či hlasování). Proto Nejvyšší správní soud od počátku jednal jako s účastníky řízení s kandidáty zvolenými za hnutí ANO.

[12] K námitce Martiny Dlabajové, že volební stížnost nevyjmenovává konkrétní kandidáty, jejichž volbu navrhovatel zpochybňuje, Nejvyšší správní soud uvádí, že navrhovatel jednoznačně uvedl, že podává „*návrh na neplatnost volby kandidátů hnutí ANO 2011 do Evropského parlamentu*“. Okruh kandidátů zvolených za hnutí ANO, tedy zákonem daný okruh účastníků řízení, vyplývá ze sdělení Státní volební komise č. 132/2013 Sb., o vyhlášení a uveřejnění celkových výsledků voleb do Evropského parlamentu konaných na území České republiky ve dnech 24. a 25. května 2019. Volební stížnost je tudíž formulována dostatečně určitě na to, aby byla věcně projednána.

#### III.2. Obecná východiska pro soudní přezkum voleb do Evropského parlamentu

[13] Podle § 57 odst. 1 a 2 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách do Evropského parlamentu“), může každý volič zapsaný do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu nebo do výpisu z něj a každá politická strana, politické hnutí nebo koalice, jejichž kandidátní listina byla pro volby do Evropského parlamentu na území České republiky zaregistrována, podat návrh na neplatnost volby kandidáta, má-li za to, že

byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby tohoto kandidáta.

[14] Nejvyšší správní soud při přezkumu návrhů podle § 90 s. ř. s. vychází z toho, že základními předpoklady pro vyhovění volební stížnosti je (1) protizákonnost, tj. porušení ustanovení zákona upravujícího volební proces (nemusí jít nutně o volební zákon v užším slova smyslu – srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. července 2006 č. j. Vol 36/2006 - 21, č. 960/2006 Sb. NSS), (2) vztah mezi touto protizákonností a zvolením kandidáta, jehož zvolení je napadeno a (3) zásadní intenzita této protizákonnosti hrubě ovlivňující volební výsledky, respektive vyvolávající jejich „zatemnění“ (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. července 2004 č. j. Vol 6/2004-12, č. 354/2004 Sb. NSS). Po účinnosti zákona č. 322/2016 Sb., kterým se mění volební zákony a další související zákony, je potom nutné, aby porušení zákona výsledek volby skutečně ovlivnilo (nepostačí potencialita ovlivnění volebních výsledků, s níž pracovala starší judikatura). Pro závěr o důvodnosti volební stížnosti je tedy nyní nutné, „aby bylo v řízení podle § 90 s. ř. s. prokázáno, že došlo k porušení některého zákonného ustanovení upravujícího průběh volebního procesu a že tato protizákonnost ovlivnila (nikoli pouze mohla ovlivnit) výsledek voleb, a to hrubým způsobem“ (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. února 2018 č. j. Vol 16/2018 - 33, č. 3717/2018 Sb. NSS). Jinými slovy nepostačuje „důkazy podložená pravděpodobnost ovlivnění, ale je třeba prokázat samotné ovlivnění. V tomto ohledu je však třeba uvést, že volební soud často hodnotí, zda by výsledek dějů ve skutečném světě byl jiný, pokud by i ony děje byly jiné. Odkrytí faktických souvislostí zde není možné na základě výsledku voličů, odborného posouzení příslušných jevů z hlediska fyzikálních, resp. přírodních zákonů, ale nanejvýš prostředky sociálních věd. Volební soudy však těmito prostředky nedisponují a ani vlastní soudní řízení není k jejich získání uzpůsobeno. Pro závěr o hrubém ovlivnění voleb je tedy určující komplexní hodnocení skutkového stavu zjištěného v (časově) omezených možnostech volebního soudu z hlediska toho, zda skutková tvrzení o jiném přidělení mandátů, pokud by nebylo došlo k vadě volebního procesu, odpovídají zkušenostem běžného života a soudce je o jejich pravdivosti vnitřně přesvědčen bez rozumných pochybností“ (nález Ústavního soudu ze dne 2. dubna 2019 sp. zn. I. ÚS 4178/18, který se sice týkal voleb do zastupitelstev obcí, je však použitelný i na volby do Evropského parlamentu, neboť ustanovení volebních zákonů jsou co do parametrů soudního přezkumu voleb formulována totožně).

### III.3. Vlastní posouzení volební stížnosti

[15] Navrhovatel je občanem České republiky, který má na jejím území trvalý pobyt, je tudíž osobou zapsanou v seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu [§ 28 odst. 1 písm. a) zákona o volbách do Evropského parlamentu ve spojení s § 28 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů] a je aktivně legitimován k podání volební stížnosti.

[16] V závěru volební stížnosti navrhovatel spojil návrh na vyslovení neplatnosti volby kandidátů hnutí ANO s návrhem na prohlášení absence vzniku mandátu poslance Evropského parlamentu těchto kandidátů. K takovému rozhodnutí však Nejvyšší správní soud nemá pravomoc, jeho výrokové možnosti jsou omezeny na vyslovení neplatnosti volby kandidáta (v jiných typech voleb též neplatnosti hlasování či neplatnosti voleb). Mandát poslance Evropského parlamentu vzniká zahájením první schůze Evropského

parlamentu v novém pětiletém funkčním období (§ 52 odst. 1 zákona o volbách do Evropského parlamentu), k níž dosud nedošlo. Pokud by Nejvyšší správní soud rozhodl o neplatnosti volby kandidátů hnutí ANO, nemohli by na první schůzi Evropského parlamentu mandáty nabýt, aniž by bylo nutné „absenci vzniku“ jejich mandátu jakkoli autoritativně konstatovat.

[17] Totéž platí pro eventuální petit, jímž se navrhovatel (stručně řečeno) dožaduje, aby Nejvyšší správní soud nařídil oddělení hnutí ANO od skupiny Agrofert. Ani takové rozhodnutí zákon Nejvyššímu správnímu soudu neumožňuje. Pokud by Nejvyšší správní soud shledal porušení zákona, nemohl by nařídít jiné opatření k nápravě než případné vyslovení neplatnosti volby kandidátů. Pokud by pro takové rozhodnutí nebyly splněny podmínky, musel by Nejvyšší správní soud volební stížnost zamítnout a pouze v odůvodnění by se mohl vyjádřit ke zjištěné protizákonnosti. V žádném případě by však nemohl hnutí ANO či skupině Agrofert závazně stanovit žádné povinnosti.

[18] Navrhovatel drtivou většinu své velmi rozsáhlé volební stížnosti soustředil na tvrzení, že předseda hnutí ANO Andrej Babiš je coby předseda vlády ve střetu zájmů, neboť prostřednictvím svěrenských fondů nadále ovládá skupinu Agrofert, do níž patří i řada médií a která čerpá prostředky z veřejných rozpočtů. Z obsahového hlediska však nelze zákony upravující střet zájmů *prima facie* považovat za právní předpisy vážící se na volební proces (ve smyslu výše citovaného usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 36/2006 - 21). Vzhledem k tomu, že navrhovatel ani nenaznačil, jak střet zájmů předsedy hnutí ANO sám o sobě ovlivnil výsledek voleb do Evropského parlamentu, lze učinit dílčí závěr, že ve vztahu k této otázce navrhovatel neunesl břemeno tvrzení ohledně žádného ze tří kroků algoritmu soudního přezkumu voleb. Nejvyšší správní soud proto považuje za zbytečné, respektive nemožné, zabývat se tím, zda předseda hnutí ANO je, či není ve střetu zájmů. Ostatně kompetence v oblasti střetu zájmů zákon svěřuje Ministerstvu spravedlnosti (§ 13 a následující zákona o střetu zájmů), obecním úřadům obcí s rozšířenou působností a Úřadu na ochranu osobních údajů (§ 25 odst. 1 zákona o střetu zájmů). Proto není ani třeba provádět důkazy, které navrhovatel k prokázání tohoto svého tvrzení předložil. Ze stejného důvodu není namístě pokládat Soudnímu dvoru Evropské unie předběžné otázky, jež navrhovatel ve volební stížnosti formuloval.

[19] Odhlédne-li Nejvyšší správní soud od namítaného střetu zájmů Andreje Babiše, lze podstatu volební stížnosti shrnout jako tvrzení, že hnutí ANO mělo ve volbách do Evropského parlamentu neoprávněnou výhodu spočívající v mediální kampani prostřednictvím periodického tisku spadajícího do podnikatelského uskupení, jež fakticky ovládá předseda hnutí ANO, a ve financování z prostředků tohoto podnikatelského uskupení, které zčásti pocházejí z veřejných podpor (dotací, veřejných zakázek, investičních pobídek apod.).

[20] Co se týče navrhovatelových výtek vůči mediální kampani hnutí ANO, nelze volební stížnost považovat za důvodnou. Navrhovatel uvedl dva případy, kdy měl předseda hnutí ANO ovlivňovat obsah několika celostátních deníků tak, že propagovaly hnutí ANO a jeho politické soupeře vykreslovaly v negativním světle. Oba případy se však odehrály již v roce 2017. Volební kampaň začíná dnem vyhlášení voleb do Evropského parlamentu a končí dnem vyhlášení celkových výsledků těchto voleb (§ 59 odst. 3 zákona o volbách do Evropského parlamentu). Volby do Evropského parlamentu byly vyhlášeny

rozhodnutím prezidenta republiky pod č. 9/2019 v částce 4 ročníku 2019 Sbírky zákonů, která byla rozeslána dne 17. ledna 2019. Pro období následující po tomto datu navrhovatel neuvedl žádné konkrétní okolnosti či důkazy, které by svědčily o ovlivňování médií ve prospěch hnutí ANO (a tedy o nečestně a nepoctivě vedené volební kampani). Obecně sice nelze vyloučit, že by i událost časově vzdálenější vlastního průběhu voleb mohla jejich výsledek ovlivnit, nic však nenasvědčuje tomu, že by se tak stalo i v projednávaném případě, a je tak třeba respektovat domněnku, že volební výsledek odpovídá vůli voličů (nález Ústavního soudu ze dne 26. ledna 2005 sp. zn. Pl. ÚS 73/04, N 17/36 SbNU 185, vyhlášený pod č. 140/2005 Sb.).

[21] Navrhovatel dále poukazoval na financování činnosti hnutí ANO, jehož příjmy mohou částečně pocházet z veřejných prostředků (dotací, investičních pobídek, veřejných zakázek skupiny Agrofert), což mělo tomuto politickému hnutí poskytnout neoprávněnou výhodu oproti jiným subjektům kandidujícím ve volbách do Evropského parlamentu.

[22] Financování činnosti hnutí ANO by mohlo být pro rozhodování volebního soudu relevantní především ve vztahu k otázce, zda nedošlo k porušení pravidel pro financování volební kampaně. Navrhovatel však opět neunesl břemeno tvrzení ohledně vztahu namítaného způsobu financování činnosti hnutí ANO a výsledků voleb do Evropského parlamentu. Nejvyšší správní soud tudíž nepovažuje za nutné zabývat se tím, zda k nějakému porušení zákona ze strany hnutí ANO v tomto směru vůbec došlo, či nikoli (a ani provádět důkazy, které navrhovatel v souvislosti s touto částí volební stížnosti předložil). Je-li však navrhovatel přesvědčen, že „*je cosi shnilého*“ v účetnictví hnutí ANO, může se obrátit na Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, jehož úlohou je mimo jiné právě dohled nad dodržováním pravidel financování činnosti politických stran a jejich volebních kampaní (srov. obdobně již citované usnesení č. j. Vol 16/2018-33).

[23] Účast Andreje Babiše v kampani hnutí ANO pro volby do Evropského parlamentu nelze považovat za porušení zákona, a to ani v souvislosti s jeho namítaným střetem zájmů. Nejvyšší správní soud považuje za normální, že předseda politické strany či politického hnutí podporuje své spolustraníky i v těch volbách, v nichž sám nekandiduje. Předseda bývá často nejznámější a nejvýraznější tváří politické strany či politického hnutí a jeho prostřednictvím na sebe ostatní kandidáti často upozorňují veřejnost. Na tom není nic nečestného ani nepoctivého. Ostatně hnutí ANO nebylo jediným účastníkem voleb do Evropského parlamentu, jehož předseda se aktivně zapojoval do volební kampaně, byť sám nekandidoval.

#### III.4. Závěrečné poznámky

[24] Nejvyšší správní soud připomíná, že „*soudní přezkum voleb je mechanismem zajišťujícím ochranu základních práv a svobod, mezi něž bezesporu patří i právo občanů podílet se na správě veřejných věcí svobodnou volbou svých zástupců, stejně jako právo přístupu občanů k voleným a jiným veřejným funkcím (čl. 21 Listiny základních práv a svobod)*“ (usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 16/2018-33). Zásah volebního soudu by měl zůstat výjimečným opatřením pro situace, kdy existují dostatečně závažné důkazy svědčící o tom, že volební výsledek neodpovídá skutečné vůli voličů. Takové důkazy navrhovatel Nejvyššímu správnímu soudu nenabídl. Úlohou Nejvyššího správního soudu jako

volebního soudu není posuzovat jakékoli nesrovnalosti týkající se veřejně činných osob, nýbrž střežit řádný průběh volebního procesu a v odůvodněných případech do něj i zasáhnout. Podezření, že navrhovatel ve volební stížnosti formuloval, nepatří do řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta, nýbrž před Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, příslušné orgány rozhodující podle zákona o střetu zájmů (viz výše), soudy rozhodující v občanském soudním řízení, v krajním případě před soudy trestní. Pokud by se navrhovatelova podezření ukázala jako opodstatněná, šlo by bezpochyby o nežádoucí situaci, avšak její vliv na výsledek voleb do Evropského parlamentu se navrhovateli nepodařilo prokázat (a povětšinou ani tvrdit). Jak Nejvyšší správní soud konstatoval v již několikrát vzpomínaném usnesení č. j. Vol 16/2018-33, volič se může rozhodnout jakkoli. *„Až do poslední chvíle při své tajné volbě může uplatnit jakákoliv rozhodovací kritéria, včetně kritérií politicky zcela irrelevantních, nebo dokonce nahodilých či žádných. Nezpovídá se nikomu, jen svému svědomí. „Nápravu“ - z pohledu navrhovatelů – nelze zajistit pořadem práva, nýbrž (díky ústavnímu principu vlády na omezený čas) příští volbou.“*

#### IV. Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud tedy neshledal návrh na vyslovení neplatnosti volby kandidátů zvolených do Evropského parlamentu za politické hnutí ANO 2011 důvodným, neboť navrhovatel neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně vztahu skutečností, které prezentoval jako porušení zákona, a výsledku voleb do Evropského parlamentu.

[26] Podle § 93 odst. 4 s. ř. s. nemá v řízení ve věcech volebních žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

**P o u č e n í:** Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 25. června 2019

JUDr. Josef Baxa  
předseda senátu